

Sennyey b. képviselő ur szerint szükséges rövid országgyűlés, kevesebb képviselő, a napidíjak szabályozása, öt éves országgyűlés, a házszabályok revisiója, a főrendiház reformja, a törvényhatósági tisztviselők kinevezése, a közigazgatási összes teendőknek egy főnök kezében összpontosítása 'a törvényhatóságok kebelében; az igazságszolgáltatás költségeinek reductioja, annak a nép egyszerű szokásaihoz való átalakítása, decentralisatioja által; a védelmi költségeknek administratív uton mérséklése, államrendőrség, az állami közigazgatás egyszerűsítése, némely minisztériumok megszüntetése, a ministeriumon kívül álló férfiak részvétele a korona tanácsában, a ministeriumok külön segédsemmélyzetének, a külön számvévisősegeknek, építészeti hivataloknak megszüntetése, a bürokratiai eljárásnak egyszerűsítése, nagyszámú tisztviselők elbocsátása, az állami javak eladása, az állam deficités fizetési vállalatának megszüntetése, a vasutak csoportosítása, a közmunka szabályozása, az államvasutak haszonbérbe adása, a vámszövetség revidiálása, a bankkölcsönök kedvező megadása. És ezen sorozatot Lónyai gr. képviselő ur még vagy négy-öt codexel is megtoldotta.

Távol van tőlem, hogy az általam most elősorolt javaslatokat taglálni kívánjam. Én először is csak melleleg akarom megjegyezni a t. képviselő ur azon panaszára, hogy minden ministeriumnak saját dikasteriuma van, hogy való, hogy midőn Budán a provisorium alatt helytartótanács állott fenn s ezen helytartótanács a bécsi ministeriumokkal szoros, de nem épen független összeköttetésben levő magyar udvari cancelláriának alárendelt tartományi közege volt, ha jól tudom, a belügyi-, cultus- és közoktatási, némely kereskedelmi és honvédelmi ügyekben, akkor a különböző szakrefereenseknek ugyanazon egy irodai, ugyanazon egy segédsemmélyzetők lehetett, akkor azok a szakelőadók oly számú segédmunkásokkal, mint most be vannak osztva egy-egy miniszteri ügyosztályba, természetesen kijűttek. De méltóztassék a t. képviselő ur figyelembe venni, hogy most Budapesten országos kormány van, melyre a bécsi ministeriumoknak csaknem összes teendői át vannak ruházva, és a mi a legfontosabb, át van ruházva a miniszteriumok végelhatározási joga. Ily testület azon szűk keretbe, melyet egy tartományi közeg, a magyar helytartóság, azelőtt elfoglalt, nézetem szerint bele nem férhet, annak apparatusával teendőinek megfelelni nem képes.

De azt akarom kérdezni, vajjon komolyan hiszi-e a t. képviselő ur, hogy mindazokat, a miket elmondott, rögtön és gyorsan végrehajthatja. A t. képviselő ur azon helyzetbe jöhet, hogy ezt megkísérthesse. Én kérem, legyen szíves, fogadja tanácsomat, ne kísérelje meg, mert oly confusióba hozza Magyarország közigazgatását, milyenben még az 1849—50-ki években sem volt. Mert akkor a régi magyar közigazgatási gépezet a fegyver éle előtt megsemmisültén, a hatalom kezelői előtt tabula rasa állott, s a hatalom kezelői akkor absolut hatalommal rendelkeztek, s akkor lehetett hamar improvisálniuk új közigazgatási organismust, de mondhatjuk, a kik azon időre visszaemlékezünk, hogy ők is csak taliter qualiter organisáltak azt.

Most a t. képviselő ur minden oldalról törvényekre, egyezményekre törvény által alkotott intézményekre fog ütközni, azokat kell előbb szétbontania, mielőtt újra építhetne. Ez nem kevés akadályt fog okozni, kettős munka és kettős költség lesz mindenesetre.

Meg lehet tenni mindazokat, miket ő tekintetben említett, csak egyszerre, csak rögtön nem lehet.

A t. képviselő ur maga mondotta, hogy hiba volt az, hogy 1867-ben egy rögtönös ugrással közigazgatásunkat a nagy és hatalmas államok példájára alakítottuk át: hogy sok miniszteriumot állítottunk föl, sok hivatalnokot neveztünk ki.

Én megengedem, elismerem, hogy ez hiba volt, de nem lenne-e hasonló hiba, harag-tónos visszaugrással azt, a mi a legközelebbi évek alatt törvény által létesített, egyszerre megsemmisíteni kívánnók?

Főleg azonban azért olvastam el azon hosszú sorozatát a javaslatoknak, a melyeket említettem, mert a t. képviselő ur indokolja mindazokat, a miket reformterveinek ez idő szerinti resultatumaként fölállított.

Könnnyű Sennyey képviselő urnak azt mondani: „számokat nem említek, részletekbe nem bocsátkozom.“ De ő én tőlem számokat követel, határozott számokat kíván, s azon számoknak, a melyeket a helyről kimondok, a lehetőségig biztosnak kell lenniök, mert ha többel nem, erkölcsi felelősséggel tartozom értök.

Igaz, a t. képviselő ur főbb csoportokban kimutatott számokat kíván, de hogy én a főbb csoportjait kimutathassam, kijelölhessem, nekem azon részletek számait is kell ismernem, melyekből azon csoportok alakítottak.

Általában elveket, t. ház, könnyű kimondani, de nagyon nehéz ezen általános elvek

pénzügyi eredményeinek megbecslése, megállapítása.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Aranyosszék, február hó 8-án 1875.

Ma kiváló napja volt Felvincznek, Aranyosszék közisztület- és szeretetben álló főkirálybírája mgs Béli György urnak Marosszék és M.-Vásárhely városának főkirálybírájává illetőleg főispánjává lett kinevezése folytán volt főkirálybírák a hivatalos átadást kinevezett új főkirálybíró báró Kemény György urnak megtevén: ez alkalomból a szék akirálybírája Magyarai Pál a szék tisztsége nevében egy sok gonddal kidolgozott beszédben, Gál Miklós birtokos pedig e célra nagy számmal megjelent vidéki birtokosság részéről egy csinos beszéddel bucsuztak el.

Volt főkirálybírák igen meghatottan viszonozta bucsuszavait: s mindnyájunk tiszta érzése nyilvánult akkor, a midőn e jelenet könyek-et csalt szemünkbe. Béli György oly szeretett vezetője volt Aranyosszék közigazgatásának, a kinek jótétvő működését tisztelve méltányoltuk; és hálásan elesmerjük. Kívánjuk: adjon az ég neki új állásában hazaifias törekvéseinek annyi sikert és méltánylást, a minőben itt részesült.

Az új főkirálybírákat b. Kemény György, miután a volt főkirálybíró a tisztséget és birtokosságot bemutatta, a szék főjegyzője Tarsoly Gábor, a szék tisztsége, felvinczi tanács, kir. járásbíró, kir. adóhivatal és a megjelent vidéki birtokosság nevében alkalmi beszéddel meleg szavakban üdvözölte, új állásában szerencsélte, hangsúlyozván, hogy a magas kormány jelen intézkedésében, nem csak államháztartásunk fontos célját, de jelzését látja annak, hogy a küszöben álló bekövetkező meggyerendezéssel Aranyosszék a szomszéd Torda megyével fog egyesíttetni, s együttesen fog képezhetni egy oly életképes megyét, mely Aranyosszék érdekeinek is inkább megfelel.

Az új főkirálybírák az őszinte érzésből eredt üdvözlést megköszönvén, ígérték: hogy Aranyosszék érdekeinek minden körülmények közt védője s támogatója leend, s igyekezni fog elődének méltó utódá lenni, miről a báró urnak multja s hazaifias érdemei is kezesseknek.

Magyar lapok szemléje.

A „Reform“ szerint Ghyezy meg akarta mutatni, hogy nincs szüksége arany hidra, ő nem futó ellenség. Ő gladiator, ki tán elbukik, mert a föld megingott lábai alatt: de bukásában is csapásokot osztogat és magasra tartja a zászlót, melyet meggyőződése az igaz zászlónak tart. E meggyőződést lehet helyesnek, vagy helytelennek tartani; de az emberből nem lehet a rokonszenves tiszteletet megtagadni. Ghyezy beszéde csak lényegére és céljára nézve volt bucsúbeszéd. Alakjában és kivált egyes részleteiben még a harczra képes, sőt harczra képes miniszter replikája volt. Ghyezy fentartotta előbbi beszédeiben kifejtett pénzügyi politikáját. Beszédének legmómentuozsabb része a befejezés volt. Méltóság, guny, önérték és keserűség volt szavaiban. Barát és ellenfél egyformán tiszteltett fegyverével az öreg harczos előtt.

A „Nemzeti Hírlap“ a pénzügyminiszternek érvekben is minden józan és hazájá szerető embernek eszébe és szívéhez szóló fejtegetésekben gazdag beszédét részletesen elemezni nem bírja, de ha Ghyezy kilép is a kormányból, azon kevesek egyike lesz ezentul is, kik nézet- és pártkülönböznélkül osztatlan tiszteletét és becsülését bírák az országnak. A nemzetek hálátlansága mulandó, s Ghyezy azon jövő öntudattal vonulhat vissza a kormányról, hogy kiérdemelte magának Magyarország hálás elismerését.

A „M. Ujság“ szerint a kormány s támogató pártja menekszik. Nem fut, hanem tiszteségesen menekszik. És itt ragyog fel genialitása, mintha csak közeli rokona volna az osztrák hadseregnek. Az elvonuló ellenfél aztán így hirdeti futását, hogy „kitartó csata után posztioiba visszahúzódtok.“

A „Pesti N.“ úgy találja, hogy Ghyezy nem a gyors és gyökeres átalakítások embere. Soha sem volt az. Beszéde mutatja, hogy ő azon elméletek és javaslatok nagy részét, melyek ellenében a program-gyártás mai időszakában felállítottak, részletesen tanulmányozta. Épen e tanulmány irásit meg benne a meggyőződést, hogy egyedül javaslatai vezethetnek kellő időben a kitűzött célra. De bármiként legyen, Ghyezy azon nyugodt önértékkel nézhet azok elé, de egyuttal miniszteri működésére is, hogy ő bár a legnehezebb utat ajánlja a kibontakozásra, ezen az uton tántoríthatatlan törekedett előrehatolni. A célt nem érte el, de kötelességét nemessen teljesíté.

A „Hon“ a mellett van, hogy Ghyezy önzetlenül önfeláldozása céljait; neki nem kellett volna engedni, hogy a dolgok éle juszanak; de ha megengedte, méltó fájdalomában: működésének sikertelensége felett, osztózik, ön-

feláldozó erőfeszítéseit méltányolja; de ezek eredménytelensége elítéli állását. Ghyezy nemcsak alakja mindig fogja birni rokonszenvét, a történelem kiváló helyet jelöl ki számára a nemzeti mauoleumokban; de tizenegy havi minisztersége csak nemes indok, de eredménytelen erőlködés marad örökké!

A „Közérdek“ tudja, hogy véleményének nyílt kimondásával a „velin“, „Közérdek“, az „Ellenőr“ pokrócz gyanúsításainak teszi ki magát, de azért mégis kimondja, hogy gr. Lónyai nem az a férfi, a kire megnyugvással, s a siker jogosult reményével lehetne pénzügyeink rendezését bízni. Sem multjában, sem jelen pénzügyi terveiiben nem bírjuk feltalálni a siker garantitát. És a ki úgy „kínálja magát“, mint a hogy Lónyai teszi, az nem az a férfi, kitől üdvös és sikeres működést várhatnánk.

Az erdélyi birtokrendezés.

Emlékirat,

az 1872-ik évi május 6-án 20,846. szám alatt „a birtokrendezési eljárás iránt az erdélyi részekben“ kiadott igazságügyi miniszteri rendelet tárgyában, kapcsolatban az erdélyi birtokrendezési ügyekre vonatkozó némely általános észrevételekkel.

(Elfogadtatott az erdélyi képviselőknél 1875. febr. 7-én tartott értekezletén.)

I.

(Folytatás)

Tekintetet érdemel végül az is, hogy az 1872. évi május 6-án kelt igazságügyi rendelet 13. §-át az egyes telkek vagy telek-részek iránti urbéri perekben a semmiségi panasz is megengedettnek tekinthető, mi egyfelől a törvénykezési rendtartást bevezető igazságügyminiszteri rendelettel ellentekzik és mint merőben felesleges, czélszerűnek nem mondható.

E tekintetből óhajtanánk, hogy egy igazságügyminiszteri pótló rendeletben „az 1872. évi május 6-án kelt igazságügyminiszteri rendelet 12. §. utolsó bekezdése az egyes telkek vagy telek-részek iránti székelyföldi urbéri perekben“ kivül nemcsak az erdélyi megyékben előforduló hasonló perekre is kiterjesztessék, hanem mind „azon perekre is, melyek az 1871. évi 53. 54. és 55. t. czikk alapján elítélendő jog- és birtokviszonyok rendezése céljából indítottak“ meg pedig mind a székelyföldre, mind a megyékre nézve olyképp, hogy mindezen perekben „a bíró a felek által felhozott bizonyítékokhoz“ „nincs kötve, hanem hivatalból köteles lehetleg“ „a helyszínen kinyomozni mindazon adatokat, melyek az ügyre nézve jelentőséggel bíró körülmények felderítésére szolgálnak. E részben „a bíró működését egyfelől az egyszerű, czélszerű és alapos vizsgálat által megkívánt tekintetek szabályozzák; s a szükséges levéltári adatok, főleg az 1819/20 évi conscriptio és adótáblán a tárgyalást megelőzőleg hivatalból“ „beszerzendők. Ezen levéltári adatok az ügy eldöntésénél mint közokiratok teljes bizonyítót erővel bírnak.

E pótló rendeletben ki lenne továbbá mondandó, „hogy az 1872. évi május 6-án kelt igazságügyminiszteri rendelet 13. §-nak harcadik bekezdése aként értelmeztetik, hogy a „perorvoslatokra nézve ideértve az igazolást, „perújítást és semmiségi panaszt is a törvénykezési rendtartás szabályai alkalmazásának csak „a volt földesur és urbères közti oly perekben „van helye, melyek az urbériől különböző jogcimből erednek az egyes telkek vagy telek-részek iránti oly perekben, melyeknek tárgyat „a birtok-majorsági vagy urbéri természetének meghatározása képezi e részben az 1872. évi május 6-án kelt igazságügyminiszteri rendelet 27. és 57. §. lehet csak irányadó.

Végül az 1872. évi május 6-án kelt igazságügyminiszteri rendelet 20-ik §- csak a birtokszabályozási előkérdések feletti tárgyalásokra vonatkozólag levén kimondva az, hogy a meg nem jelent alperesek részére ügygondnok rendelő, miután az 1871. évi 53. t. czikk 45. §. általánosságban elrendeli azt, hogy a birtokrendezési tárgyalási határidőre meg nem jelent alperesek részére ügygondnok nevezessék: az 1872. évi május 6-án kelt igazságügyi rendelet 20. §-aként lenne pótló rendelemben kiterjesztendő, hogy a birtokrendezési perekben, ideértve az egyes telek vagy telek-részek jogi természeté iránti urbéri pereket, köteles a törvényszék a per bármely állásában a meg nem jelent fél részére ügygondnokot rendelni és ennél fogva az első keresetlevélre kiadandó végzésben a felek azon hozzájárulással idézendők meg, hogy meg nem jelenésük esetében a tárgyalás így részökre azonnal kinevezendő ügygondnokkal fog folytatattani.

Megjegyzendő itt, hogy a nyomozó eljárás megengedésének és a perújítás kizárásának elvénél fogva szükséges a meg nem jelent fél ügygondnok képviseltetéséről gondoskodni, a minek rendelet útján elintézése lehetséges, mivel az 1871. 53. t. cz. azt nem zárja ki.

II.

Tekintettel arra, hogy az egyes telkek vagy telek-részek jogi természeté iránti perek nagy részénél a per tárgya csekély értéket képvisel s ennél fogva a feleket az ügyvéd általi képviseltetésére szorított annyit tesz, mint őket

gyakori esetben a perelhetéstől elzárni, s miután az 1872. május 6-án kelt i. u. miniszteri rendelet 62. §. szerint „mind egyik fél a saját jogának képviselésével járó költségeket maga viseli“ s bár mily jogos per folytatása esetében sem várhatja ellenfelétől költségei megtérülését; tekintettel arra, hogy ha a bíróság a tárgyalást nyomozólag vezeti, s a szükséges levéltári adatok előszerzéséről gondoskodik, az ügyvéd általi képviseltetés a legtöbb esetben feleslegesnek mondható és pedig annál is inkább, mert az urbéri perek legnagyobb részénél a döntő ténykörülményeket oly egyszerű tények képezik, melyeknek a jogi elmélet szempontjából megvitatása merőben felesleges;

tekintettel arra, hogy a tagosítási, erdőszabályozási legelő elkülönítése s. a. t. ügyekben előforduló főbb kérdések u. m. az igazságos becslés és az elhelyezkedés, kérdése pusztán csak czélszerűségi és nem jogi szempontból vitatandó meg, és e tekintetben a határ viszonyaival ismeretes felek képesek érdekeiket ügyvédi képviselő nélkül is megvédeni, tekintettel arra, hogy a birtokszabályozási előmunkálatok most és hivatalból vitetnek keresztül, jövőre a megengedhetőség kérdésén túl az egész eljárás rendszerint hivatalból lenne vezetendő.

Tekintettel arra, hogy az 1872. május 6-án kelt i. u. miniszteri rendeletben a birtokrendezési ügyek különböző stadiumaikhoz képest rendes írásbeli vagy jegyzőkönyvi tárgyalásra levén utasítva, annak szószentírti értelmezéséhez képest az ügyvéd általi képviseltetés a néha hosszú időre nyúló perek egész folyamata alatt nem mellőzhető, a 20 és 30 §-ban foglalt esetet kivéve, melyek szerint az előmunkálatok alatt az alperesek ügyvéd nélkül is megjelenhetnek.

Szükséges volna egy pontrendeletben kimondani, „hogy az 1871. 53. 54. 55. törvényczikk alapján megítélendő minden perczben ügyvéd általi képviseltetésre a felek csak oly esetben kötelesek, midőn a bíróság által rendes írásbeli perbeszédre beadásra utasítottván a „jegyzőkönyvi tárgyalást nem kértek, különben „akár a megengedhetőség iránti, akár az ügy érdemében, akár a végrehajtás folytán tartott, „szóval bármennyű jegyzőkönyvi tárgyalásokon „érdekeiket önmaguk védhetik.

(Folyt. köv.)

TANÜGY.

Ziller még is győzött.

(Vége)

Mi egy napi lap feladatát tulbecsülnök, ha a dologról részletesebben és alaposabban értekezünk volna, ellenben tisztünkét teljesítettük, ha az illetékeseknek kellő tájékozhatóság és alkalmazkodás végett a lap szűk keretén belül a lehető elmondtuk. Észrevételeinket mi is mindjárt azon kezdjük, hogy a tanterv szerzője a közoktatási tanács — ezt sikerült t. i. Kármán erre megszerezni — nagy mulasztási hibát követett el, midőn azt, a mi a terv történetéről tud, nem mondta el a tanáregyletnek? Vagy félt, hogy ki fog derülni, hogy a tanterv még sehol sem lett teljesen életbe léptetve? de talán mégis! a budapesti egyetemi tanárképződei gyakorló iskolán.

Itt csakugyan alkalmazva találták a tantervet egy-egy osztálynak minden tantárgyán át. De feltéve a Zillerhez hasonló — akarom mondani legjobb — tanmodort, kérdezzük, vajjon nem szenved csorbát a tantárgy, nem-e hiányt a tanuló kiszabott ismerete, midőn a tantárgyat csupán methodikai eszközökbe alacsonyítják és a tanuló módszertani kísérletekre használják? Hanem hát a gyakorló iskoláról máskor. A tanterv elő 18 sürűen nyomtatott lapra egy bevezetés az általános elveket foglalja magában, melyek a következő megjegyzésekre nyújtottak alkalmat. A bevezetésből tehát hiányzik a tanterv története; annál tüzetesebben fejteget egyes alapelveket, a melyek a tanterv szerzőjét vezérelték.

Ezek közt találunk pl. „a tankönyveti és országos értekezleteket,“ a melyeket mi is ajánlottunk; csak hogy itt aztán megint azt kell kérdeznünk, hogy mért nem lett a kérdésben álló tanterv maga is oda utalva?

Vagy rövidbe az utja s biztosabb lesz keresztülvitele, ha azt a budapesti u. n. országos tanáregylet elfogadásra ajánlja? A keresztülvitelésére iránt a közoktatási tanács maga kétségre esik; „egy új rendszernek alkalmazásához hiányzanak az előzmények, az alkalmas eszközök (24. lap).“ Hanem hát idővel a régiebb tanárok úgy is kipusztulnak, helyökbe mi újakat teremtünk — mond Kármán.

Ezeknek kezeikbe alkalmas tankönyveket fogunk adni; mert a tankönyvtudományt mi — értsd Kármán et comp. — a miniszterium beleegezésével bérbe vesszük. Ezt olvastuk mi ki a 24. és 25. l. soraiából.

Érdekes volna még az egyes tantárgyakról szólni, minő szerep jutott egyiknek másiknak a tanterv keretén belül; minő hibákat követett el a szerepkiosztó, midőn pl. a IV. osztályban „a testek köbtartalma kiszámítását“ követeli, de az ahhoz szükséges „hatványok és gyökök“ tana csak az V. osztályban fordul

elő, minő legyőzhetetlen nehézséget okoz elő, ha az ókori történelemmel összekapcsolva a latin és görög olvasmányokat kényszer az alsóbb osztályban néhol nehezebb írókat diktálni mint a felsőbbben. Fontasabb min ezeknél azon állítás, mely az egész Ziller — egy jobban mondva Péter-féle tanterv — aligondolatjából folyik, hogy a dualismus a tantárgyakban felesleges.

„Mai nap, — ugy mond — (24. l.) a négy vagy három éves csonka iskolázás helyett érdekszerűen szervezett polgári iskolák n y i l t a k amaz osztályok számára, a tehát semmi sem gátol többé abban, hogy a gymnasium is realiskola saját czéljai szerint e g y s é g e s tanfolyamu intézetté váljék.“ Csak a legvastagabb fővárosi doctrinismust állíthatja, hogy ma már (pl. Erdélybe) mindegyik polgári iskolák nyitnak (pedig kép csak egyet tudunk Kolozsvárt) okunk volna szakítani a dualismussal.

Végítéletünket az előttünk fekvő tantervről a következőkben mondjuk el: A tanterv alapeszméje, — mint ezt Péter állapította meg — igen szép, keresztülvitele a tanterv, kivált a B. K. említett 1873-diki szánit szerint, igen következetes; azóta számos átgatás, módosítás okozta, hogy ugyanazt nem mondhatjuk egészen az előttünk fekvő tervről is; e kérdésnél, ha valósítható-e? nemmel ke felelünk és valósíthatatlanságának okát nem rendelkezésre álló tanárokból találjuk, mint a hol Kármán keresi, hanem a terv minőségében. Bizonyítja ezt a külföld, a mely a legelő akarat mellett sem volt képes a Péter-féle vagy ehhez hasonló tantervet életbe léptetni.

Erythro

Erdélyi echo,

a Fröbelismusra.

Nem hiában dicsekesznek Erdélybeazzal, hogy itt a nemzeti fejedelmek korában zépen virágozott a magyar nyelv, a midőn Magyarországon csak latinul beszéltek az országgyűléseken, azonkívül pedig németül s istentudja miféle nyelveken társalognak; csak magyarul nem. Itt Erdélyben a legutóbbi tanterv is, ha bejön a városba valamely mesteremből keresni, tiszta és természetes magyar szóhasználat, mert így kérdezősködni: „Undi se lakatos, undi sede asztalos, undi sede csásma. Ez utóbbit ugyan én, mint törzsgyökere: csizmadia sokáig nem szerettem, úgy képlén, hogy mi csizmadia, valami deakféle ereket köszönhetjük nevüket, miután a mi eleink valósággal jobban tudtak latinul, mint az délyi őt tanító képezde növendékei. Ma már u bizsma a csizmadia szó nem a deak szóva van összetéve, hanem a mint használnuk ily szokat: gyűrűsdi, lovasdi, katonásdi, iskásdi, épen ugy mondták a csizmadiaival foglalkozást csizmadiasnak s lett a mi nevünk ezuton csizmadia, valamint legfőbb eszközünk abicakia is hasonló végzetű. Bizony az oláho több eredetiséggel mondanak minket csizmadinak ad analogiam asztalos, lakatos.

Innen meg vagyok győződve, hogy időn az oláhok felcserélendik a boeskort czóval, akkor meg fogják tanítani Magyarországon hogy a cipő készítőket cipősekknek kellene zvezni, nem pedig cipészeknek. Ugyaniféle szó is ez a cipész? Talán cipő készítő? mert ha cipő készítő akar jelenteni, akkor cipősz lenne, mint erdősz. Én megvallo, a cipősekk alatt mindig cipészeket értettem s midőn a bécsi világkiállítás alkánál a szabók congressusát megengedték, de cipősekket szétkergettek, tökéletesen hittem hogy mint csipegető tulajokat nem hagyták őket összegyűlni; holott egészen más okból, mint később megtudam. Szerencse, hogy még addig minket csizmadiaikat nem neveztek el csizmadieseknek.

Nó de én a Fröbelismussal akarok foglalkozni, soha pedig életemben Fröbel nem láttam. Közlebből Kolozsvárt évan, Belmagyarutczában kerestem a címét az ottan épült két újabb házban, de akkor még nem találtam.

Ugy fülhegygyel hallottam annyit, hogy a 4—5 éves gyermekeket már szépen tanítják benne a németnyelvre. De biz én mint csizmadia szégyeltem kérdezősködni utas így én a Fröbelismustól, a Fröbel-kert edig én tőlem, szóval egymás megismerésétől kölcsönösen megmenekültünk. Igen jól törtésvemből örvendek rajta; — berepül a tégylamb az ablakon is, ha isten ugy rendel el.

Igy jártam én is, berepül a Fröbelismussal hozzám az ablakomon; vagy tudom is e hol, elég hogy itt benn van nálam. A végzet nem szeretem, mert én egyáltalában a germanismus, latinismus, silogismus, fröbelismus végzetek idegen befolyás szüleményének tartom, mi ezen szóban is: magyarismus.

Hanem ez még csak csak megjár Nagyobb baj ennél a többi. Előttem áll t. i. a fröbelismusnak egy igen szép aranyos ités könyve, melyben a fröbelismus minden gloriakozásaira, mint magragasztáshoz, magragasztáshoz, borsomunkához, szilánk fonáshoz, ragasztáshoz, papír-fűzéshez, szóval minden

kához e kisse erőltetett, de azért mégis elég rosz versek vannak készíve, még pedig magyar sárdás népdalok kaptájára. Elhallgatam a sző nevét, mert tudom mily sisiphusi faradt verseket írni azoknak, kikben megvan a jindulat, csak tehetség nincs hozzá. Tehát az én kívánon sérteni neve felhasználásával nem volt a szándéka és a jó indulatot tisztelti kell.

A nemzet érdekében kötelességem feladatolni kötelességem a magyar tanítókat figyelembe venni, hogy az emberi érzelme költészet, kifejezésépen az ének szövegének összhangzónak kell lenni annak dallamával.

Víjon egy zsolnárbeli ének elszavalása miatt bíjja hidegben lelkünket, mint mikor azt vallásosan énekelni halljuk? s miért nem mondja a köznép szóval a népdalokat, miért éretti azokat inkább énekelni? Azért mert a ének és zene a költészet korlátlan szárnya lebegve az emberi érzelmet a költészet fényes légkörébe ragadja.

Ert van, hogy mindig oly dolgokat szeretn hallani, melyek egyezők lenyünk hangulatára. Pl. ha fel vagyok derülve, vig éneket kedlek; lehangoltságomban pedig bus-komoly évsallásos dolgokat óhajtok. Innen mind egye ébrek, mind egész nemzetek állapotát kedvenc dalairól megismerhetni; minél szomorabb hazatuk pl. valamely nemzet népdalai, annál saandóbb sors jutott annak osztályrészebe.

Vamint tehát a öreg-koruk vallásos és olyk halálra emlékeztető érzelmeit csárdás dalokkal nem volnánk képekek kielégíteni: azoknak akisgyermekek ártatlan érzelme világával az ötletes férfi kornak nagra törő, többnyire szrelemmel vegyült szilaj kedélye és annak költszete nem férhet össze.

Mden kornak megvan a maga érzelme s ahoz íő költszete és a ki ezek közül egyiket a nissikak akarja fölcsereelni s a gyermekei ártan íkedélynek csárdás dalokkal akar kifejezés adni, az nem egyebet, mint az érzelme kiguyolását mutatá fel. Rosz verseket tanitanimég megjár, de erkölcsi versezetekek szilaj csárdás dalokkal, melyek elégszer vásott jellemű, kötni össze, ezeket hozni be az iskolái, valóságos erkölcsi bün. Mert gondolják eg csak jól, mi emeli az emberileket az ég ílé, mint mondaní szokták az istenség közelébe mint az ének és zene. És ezt meg-hamisitan máskoru más érzelmi emberekével cserélni ki nem azt teszi-e, mint lerántani az embert aját egéből s idegen istenek oltára elébe krczolni, hogy imádja azokat, kiket ő nem ismer, még nem képes ismerni és nem képes íadni.*)

Nem óhajtom én a fröbelismus fényes palotáit vezetni az erdélyi gyermekek.

Mden faluban lehetne egyszerű tiszta házat épeni, hol egy öreg asszony ügyelne 50 vagy lefelebb 100 forintért nyári hónapokban a munkás nép otthon hagyott kisdedeire. Azok együtt írsalogva ügyszolva a természet kebelén nyelkednének s veszelýtlől meg lennének óva. D a fényes [gyermek-kertekkel csak mind inkább nkább közeledünk a tót ember jóslatához: hogy lesz nekünk mindnyájunknak nygház nagy házkiesi kenyér kiesi kenyér.

Csizmadia mester Modi György.

A „KELET“ magán-távirata.

Felutott Buda-Pesten febr. 11. 10. ó. 30 p. d. e.
Érkezett, febr. 11. 11. ó. 2 p. d. e.

A képviselőház tegnapi ülése egészen jelentéktelen volt; ma városnüzleg még Tisza Kálmán mint indítványozó zárbeszéde tart, azután szavazás lesz.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 11. 1875.

Gizella főhercegnő, mint Münchenből írják, ismét érdekes állapotban van. A főhercegnő a legjobb egészségnek örvend, s a müncheni levegő mind egészségi állapotára, mind plig kedélyére a legjobb hatást teszi.

A kolozsvári játékony Nőegylet választmányának jan. 13. és 29-én tartott

*) Akkor is hiba volt elkövetni, a midőn — nem emlíszem a Tudós társaság vagy a Kislaludi társaság — jutalmat tűzött ki, hogy a Vörösmartyi közfoglaltatásról daltam készítessek. Mert az E. F. által készített pályadíjjal jutalmazott daltam nincs szhangzban a zavarás s törvényeivel. Pl. ezen mondat: A nagyvilágon e kívül nincsen számdóra hely, mindenki forte szokta szavalni s a daltam itt mégis a mólószobába száll le. Így a csel nincs-élvire és aha semog az a nép lelkebe által-menni: csak ünnepek használatba, hol a nélkül is megvan a lelkesedés. I komoly versnek, milyen a szót, nem is lehet nőperü daltamot készíteni, mert minden vers benne egyen külön melodiát követel, a milyet Mester Károly kitett, de nem nyert vele. Sőt az is hibát követne a ki költői tehetség hiányában teszem fel omoly gondolokat s hősi tetteket mulatságosan riáló versbe foglalna, mert komoly gondolatokhoz megfelelő komoly versnem szükséges.

A széd, ének és versnem rokonok s így összhangzást követelnek.

üléseiből. 1. Pénztárnok ur jelenti, hogy báró Bánffy Dánielné alapítványát befizette 1 drb urbéri könyvnyelny, melynek kamata 1875-ik évi januártól kezdve jár, e mellett az 1875-ik évre ajándék képpen alapítványa kamatát is befizette. 2. A választmány köszönettel vette br. Bánffy Katalin azon szíves megemlékezését, miszerint szegény gyermekek közt leendő kiosztás végett 2 gyermekujjast és 6 fejkötőt adott. Zeyk Dánielnétől pedig hogy ugyanezen czélra 12 kötött gyerekujjast. Ezen ruhaneműk átadattak a ruházati-bani segedelmezést vezető bizottságnak alkalmmilag leendő felhasználás végett. 3. A bálak ügyében kinevezett bizottmányt felhatalmazta a választmány, hogy elnök gr. Teleki Domokosné ő nagysága vezetés alatt alkalmas időben és a bizottmány által meghatározandó módon tombola játékot rendezzen az egyet pénzlára gyarapítására. A mennyiben a nyeremények kellő száma egyes emberbarátok adományaiól nem telnek ki, ilyek vásárlására 100 frtot utalványozott a közpénztárból. 4. A fabeli segedelmezés intézésére kiküldött bizottmány jelentvén, hogy a korábban favásárlásra utalványozott összeg elfogyott, a választmány e czélra ujból 40 frtot utalványozott. 5. Az egyet alapító tagjává lettek: Biásini Sándorné és özv. br. Vesselényi Józsefné gr. Mikó Anna. 6. A választmány két ülésében 5 folyamodónak egyszmindenkorra 23 frt, 29 folyamodónak havi részletekben kiadandólag 238 frt, együtt 267 forintot utalványozott. Kovács Antal titkár.

Ha a „Magyar Polgár“ t is olyan lapnak lehetne tekintenünk, mely után a hazai hírlapirodalomra nézve legkisebb itéletet is lehetne vonni, kétségbe kellene esnünk hírlapirodalmunk alásúlyedségén. Példa nélkül áll az újabb hírlapirodalom történetében, hogy egy, magát pártorganyunknak nevező lap szerkesztője vak bosszúból annyira a magán érzelmek szolgálatába adja tollat, mint Papp Miklós Mátrai Béla urral szemben. Általános városunkban a megbotránkozás ezen igazolhatatlan eljárás felett, habár emberismeret tekintetében bizonyára meg van a maga haszna.

Dr. Schulek Vilmos a budapesti kir. orvosegyet szombati szakgyűlésén felolvasást tartott a rövidlátásról. Eddig főleg csakis a szem tengelyének hosszabbodását, és a lencse-rendszer változatait szokták a rövidlátás okául tekinteni. Schulek előadása alkalmával hosszabb vizsgálatai, tanulmányai alapján matematikailag kimutatta azt, hogy a porczhátya mily befolyást gyakorol a rövidlátásra. A tanár úr vizsgálatainak eredménye befolyást fog gyakorolni a gyakorlati szemgyógyászatra is, s szakembereket bizonyosan további tudományos kutatásokra fog ösztönözni. Az osztatlan tetzésben részesülő előadáson a főváros orvosi notabilitásai legnagyobb részben jelen voltak.

A „Hilária“ dalegylet f. hó 14-én a vigarda termében zártkörű dalestélyt tart pártoló tagjai részére következő műsorozattal: I. Induló. Előadja a Hilária magánzenekara. II. Szeretlekedj (kar), Engesser Mátyástól. III. Ida (mazar). Előadja a „Hilária“ magánzenekara. IV. Wanderschaft (Chor), von Zöllner V. Cavatina (Ördög Róbertől). Zongorán előadja S. K. egyleti működő-tag. VI. Mit daloltok? (kar) — a kolozsvári „Hilária“-nak ajánlv tiszteltbeli tagja Thern Károlytól. VII. Quvertur zur Oper „Die weisse Frau“ von Boildieu, Vorgetragen vom Haus-Orchester der „Hilária“. VIII. Magyar népdalok (magándal tenorhangra zongora-kísérettel, Egressi B-től). Előadja V. G. egyleti működő-tag. XI. Ständchen, von, Schubert (mit Echo), Vorgetragen vom Haus-Orchester der „Hilária“. X. Die Welt ist so schön (Chor), von E. Fischer. XI. Hilaristen polka, von ausübenden Mitgließe St. K. Vorgetragen vom Haus-Orchester der „Hilária“. XII. Studentengruss (Chor), von Berner.

A falu rossa Maros-Vásárhelyt másodszeri előadása alkalmával is zsufolt ház mellett adott, s az első előadásnál is nagyobb tetzésűt aratott. Örülünk, hogy mi is még e héten gyönyörködhetünk benne, és pedig a rendezőségnek a bérő közönség irányában tanusított figyelme folytán egymás után kétszer szombaton páros, vasárnap páratlan számú előadásban.

A m. vásárhelyi ügyvédi kamara mult szombaton tartott alakuló-gyűlésében, következőleg alakult meg: Elnökké Z. Bodola János, elnökhelyettesé gridi Pap Máté, titkár Szabó József, ügyész Z. Kuti Albert és pénztárnokká Scheitz Antal választattak meg. Ugyanezen alkalommal a választmány következők alakult: rendes tagok: Biás István, Nagy Zsigmond, Dicső János, Gegő Károly, Dájbukát János M.-Vásárhelyről, Gyarmathi Ferenc Sz.-Udvarhelyről, Boosker Mihály Csikszeredából és Hofgráf János Beszterczéről: póttagok: Szathmári J. Mihály, Dobai Albert, dr. Wermescher Emil és Orel Máté.

A maros-vásárhelyi korcsolya-egylet mult vasárnap délután közgyűlést tartott, melyen az alapszabályok végleges elfogadása után a tisztviselők megválasztása történt meg. Elnökké: Schneider József, alelnökké: Szász Róbert, választmányi tagokká: Bothos Gyula, Cheavuss Ferenc, Dicső Béla, ifj. Gáspár Antal, Mentovich Gyula, Moga Ödön, Orosz-

lán István, Tompa Albert, Törpényi János, Ziegler Emil, Vadadi Lajos, Wachsmann főhadnagy választattak. Az egyleti tagok száma megközelíti a 80-at, mely már képes arra, hogy az egyletet fenntartsa.

Szász-Czegén, mint a „Hermanst. Zeitung“ tudósít, a napokban egy román parasztot a szó teljes értelmében halálra vették. Sajátságos, hogy bárha az ok, mely miatt az illető meghalt, közönségesen tudva volt, mégis eltemettetett az egyén s csak a törvényszék közbelépése után ásátott ki e tényálladék megállapítása végett, midőn kitünt, hogy mintegy 40 veszelýes seb volt a testen.

Meghívás. Alóírtak felkérjük a joghallgató urakat, hogy f. hó 13-án (szombaton) d. u. 6-órakor a jogi-kar II-ik sz. termében tartandó közgyűlésre annál is inkább megjeleni sziveskedjenek, mivel e gyűlés másodszer lévén kihirdetve, okvetetlenül meg fog tartatni. Tárgyai 1 jogász bál bizottm. számadásainak átvizsgálására kiküldött bizottmány jelentése. 2 Egy bizottmány kiküldése a jogász bálbizottmányi számadásainak megvizsgálására. 3. Indítványok. Kolozsvárt, 1875. február 11. ifj. Dániel Gábor elnök, Áigner Ferenc jegyző.

Meghívás közgyűlésre. Az egyetemi ifjuság vasárnap február 14-én délelőtt 9 órakor az egyetemi kör helyiségében közgyűlést tart, melyre az összes egyetemi ifjuság tisztelettel meghívatik. Tárgyai: 1. Az egyetemi bálbizottság beszámoló jelentése. 2. Egy bizottság kiküldése a bálbizottmány számadásainak megvizsgálására. 3. Az „Egyetemi Híradó“ ügyében teendő ifjusági nyilatkozat. 4. Indítványok. Kolozsvárt, 1875. február 11-én Békésy Károly elnök, Sándor Kálmán, jegyző.

A kolozsvári „lovaregylet“ folyó évi február hó 14-én (vasárnap) d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órakor a casinó rendes gyűlési termében választmányi gyűlést fog tartani, melyre t. cz. választmányi tag urakat tisztelettel meghívja. Elnöki megbízásból Bartha Lajos egyleti titkár.

Vasuti baleset. E hóban a magy. k. államasutak északi vonalán a Ruttkáról közlekedő 255. számú tehervonat Turcsek és Jánoshegy állomások között hófúvat miatt elakadván, megkísértetett a vonatnak kétfelé osztásával az akadályon áttörni. A vonatnak hátrahagyott fele azonban az ott levő $\frac{1}{60}$ esésen eliramodván, az említett vonatot követő 251. számú tehervonatra ütközött, minek folytán ezen vonati mozdonyvezetője rögtön meghalt és több kesi, valamint a mozdony is tetemes sérülést szenvedett. A személyvonatok egyelőre átszállással közlekednek. A vizsgálat elrendeltetett.

Gyász Chinában. Érdekes azon mód, melylyel a chinai bírdalom nagy császárja halálát az alattvalók gyászolni fogják. A mandarinok nem csak hogy gyászt öltenek, de házaikból minden ékítést, cifraságot eltávolítanak s a falakat fekete posztóval vonják be. A közönséges halandók, t. i. az alsóbb néposztály, fejeikről a haját leborotválják s bizonyos részükre meghatározott czeremoniát végeznek. A mandarinok és nemesség meghatározott napon egy különös templomba gyűlnék össze, hogy gyászuknak kifejezést adjanak. Mitől szabályszerűen elhelyezkedtek az ünnepély vezetője letérdelést parancsol. Erre százan vagy ötvenen a legelőkelőbb ranguak, egyszerre letérdelnek s e szóra: „üssétek homlokotokat a földhöz“ mindnyájan ezt teszik. Most kezdődik a fájdalom kitörése — a vezényszó elhangzása után, mely föjtött hangon tartott sírás és zokogásban nyilatkozik. Ha a fenebbi műtét néhányszor ismételtetett, vége van a czeremoniának. Sajátságos az egész dologban az, hogy — bárha tudják a császár halálát — csak akkor kezdődik a gyász, midőn hivatalosan el van rendelve; addig ép oly bútan mindeaki mintha semmi sem történt volna.

Kivonat a „Hivatalos Értesítő“-ből.

— Popa Niculainak lefoglalt s 217 frt-ra bcsült csombordi ingatlanai márcz. 10-én eladnatnak.

— Roska Miklósnak lefoglalt s 1583 frt-ra becsült k.-fehérvári ingatlanai febr. 18-án el fognak adatni.

— Kádár Ferencnek felső-rákosi 474 frt 80 kr értékű ingatlan birtoka márcz 6-án el fog árvereztetni.

— Hosszu Gábornak lefoglalt s 518 frt 62 kra becsült losárdi birtoka márcz. 4-én el fog adatni.

CSARNOK.

A nőkről.

A nőekkel ugy vagyunk mint a philosophiával: midőn azt hisszük, hogy már alaposan áttanulmányoztuk, akkor kezdjük nem érteni.

La vie parisienne.

Bármennyire el legyen nyomva férjétől a nő, akkor is marad annyi uralma fölötte, hogy azt a mit kíván, parancsolta ssa magának.

Rochebrune.

A nők az erény gyakorlata által lesznek erényesek. Az ellentállás férjeikkel szemben, kiket nem szeretnek, erőt ad nekik azok ellen, kiket egykor szeretni fognak.

La vie parisienne.

Az oly férfiak, kiket nejeik bárányokká szelidítettek, ugyancsak nejeiknek elhiszik, hogy bizony nekik mint valamely oroszlának aczél keménységű jellemök van.

Balzac.

Egy nő szeretett volna az operába menni. El kezdte tehát férjének: „Kedves férjeségem nagy kedvem volna ma drámát látni; szeretném magamat igazán kifsíni.“ „Oh eredj a drámmáddal! — szól a férj — szépen is nézsz ki, mikor sírsz. Míg ha zenéről beszélne nem szólnának semmit.“ „Na, a mint akardó anyglom, Tudod, hogy mindig akaratom szerint eszeleksem. Menjünk hát az operába.

Noriae.

Ma nőt hallotok a szerelemről roszat beszélni s tudóst, ki a közönség dicséretét kevésre becsüli: tudjátok meg, hogy az elsőnek ingere, az utóbbinak talentuma hanyatlóban van.

Diderot.

A ki nőekkel beszél, el ne feledje egy pilanatig is, hogy a nők tudni akarják, mi jót vél róluk s mi roszat másokról.

Saint Maurice.

A leányokolyanok mint a fák, mentől inkább hajtának tavasszal, annál több levelet hullatnak el őszszel.

Saphir.

Egy nő sem lehet el barátnök és idegek nélkül.

La vie parisienne.

A harminczhatodik év után a legtöbb nő előtt világos, hogy ő a socialis törvények áldozata.

Balzac.

Kérdezd a nőtl: mi a nyílt-szívség? Felelet: barátinők hibáit minden csúrsécsavarás nélkül megvallani.

La vie parisienne.

Mennyire magasabban áll a nő Mózesnél, mint a többi keletiekénél, vagy mint még mai napig is a mahomedánoknál. Ezek határozottan kimondják, hogy a nő sohasem megya paradicsomba: Mahomed kizárta onnan. Talán azt gondolta, hogy az a paradicsom többé nem paradicsom, melyben bármelyik is nejét ujából feltálla.

Heine.

Ne tévesszük össze a nőket a büszkeséget a húsággal. A büszke nőnek a legmagasabb fogalmak vannak magáról, míg a hű ezen fogalmakat másokban akarják fölköltetni. A büszke azt véli, hogy a bámulás őt méltóan illeti, a hű követeli, hogy bámuljuk, a nélkül, hogy megérdemelné. A büszke magasztos és komoly arczczal akar respectust keltetni, a hű apró mesterfogások által keres tetszést. A büszkeség kellemetlenlenné, a húság nevetségessé teszi a nőket.

Imbert August.

A hol a nő megszűnik ott kezdődik a rosz férfiú.

Heine.

A nők hasonlítanak a szőlőtőhöz, mely magát nem képes fenntartani. Lelküknek még több támaszra van szükségök, mint testüknek; de gyakran magokkal rántják ezen támaszt, mely velök együtt elbukik.

Nicola.

A nők gyakran merészségnek vélik a macacsságot, és jellem-erőnek a merészséget.

Sthal.

KÖZGAZDASÁG.

— A Caënnai akadémia 4000 francot tűzött ki, azon kérdés megoldására: „mily szerepet játszanak a levelek a növények életében.“ A mű nemcsak azt kell, hogy magában foglalja, mit a tudomány e kérdésben megállapított, hanem saját tapasztalatokra s tényekre is kell hogy támaszkodjék. A munkálatok 1876. Jan. 1-je előtt említett akadémiahoz adandók be.

— A versaillesi kertészeti tanintézet „Potager de Versailles“ közelebbi időkben egészen ujja alakított. Az iskola berendezésére a kormány 25.000 francot engedélyezett. A kertészeti személyzet 1 igazgatóból, 2 főkéntész-ből s 30 segédből áll. A tanfolyam 3 év. A tanárok száma 10.

— Hogy készítik némelykor a statisztikát. Mint a gráci „Tagespost“ írja a stíriai községek hivatalosan felhivatnak kimutatást szerkesztetni a községben létező vadak számáról, hogy t. i. azon községben hány szarvas, őz, nyúl, vadiszón, róka, borz, nyest, görény, fázán, fogolymadár, fűr, sas, héjja, bagoly, s varju van. A községekben bajos lesz a nyúlak, fűrjek, varjak stb. összeírását pontosan végrehajtani, s a vadak költözésénél fogva bajos lesz meghatározni, hogy egy fázán, görény vagy egy szarvas melyik községben illetékes.

Kimutatás

a tordai kisegítő-pénztáregylet 1875. január havi üzlet-forgalmáról.

Bevétel:

Pénztári maradék az 1874. évi deczember hórl 1513 frt 25 kr, házi rendes és rend-

küvi betét 8155 frt 67 kr, könyvdíjakban 21 frt — kr, kamat provisio és váltódíj 1200 frt 63 kr, bélyegdíj 43 frt 95 kr, 201 tagtól visszafizetett kölcsön 43580 frt — kr.

Összesen 54514 frt 50 kr.

Kiadás:

93 váltó mellett kölcsön 41455 frt — kr, kezelesi kiadás 582 frt 82, bélyegre 44 frt 95 kr, tőke visszafizetés 8165 frt 05 kr, pénztári készlet 4267 frt 68 kr.

Összesen 54514 frt 50 kr.

Közi az igazgató választmány.

Tordán, 1875. febr. 1.

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

A közönség köréből.*)

Nyílt levél Békésy Károly urhoz, a „Kelet“ szerkesztőjéhez!

Tekintetes ur!

Ferrari Pál olasz dráma-költő egyik művében ezeket mondja: „Ha az utezán egy megvadult ló felém rug és leesik a patkója, én föl nem veszem.“

A szerkesztő ur igen jól tudja, hogy én az állatvilág legtűrelmeőbb fajának nyugalmaival türtem el mindazon bántalmakat, melyekkel a „Polgár“ szerkesztője hetek óta illet, de mint mindennek, az én türelmemnek is van határa s ha Ferrariként nem is veszem fel a piszkos elhullatott patkót, de legalább rámutatok, hogy ki hullatta el.

Az alábbiakkól ki fog tűnni, hogy a legnemtelenebb bántalmakat türtem el Pap Miklóstól, ki ugyálszik talpnyaló szolgájává szeretné letörpíteni a színészt s ki ez aljas tisztelnem hajol, azt nemtelenül insultálja mindaddig, míg az önértzet legparányibb szikrája lobot nem vet az illetőben, hogy megvilágítsa a piszkos támadások indokait.

Pap Miklós hetek előtt kimondá, a színháznál tanuk előtt, hogy üldözni fog, ezzel mit sem törődtem, mert kritikái a vastag tudatlanság, szennyes részrehajlás és fekete roszakarat, gyarló, de azért eléggé világos tolmácsai; de most, midőn elég vakmerő becsületemben gázolva, szemtelenül hazudni: hideg nyugalommal szemé közé vágom aljas rágalmai és piszkos támadásai szennyes tömkelegét.

Fennevezett Papp Miklós lapja 33 számában személyemre vonatkozólag azt írja, hogy én az igazgatónkhoz intézett bizalmi szavazatot nem irtam alá. Ez tény. Nem irtam alá, mert én az igazgatónk egy hivatalnok, az igazgatásnak egyik tényezője vagyok s előjárómnak semmi szüksége arra, hogy neki én szavazzak bizalmat, ki minden intencióját lelkiismeretesen teljesitettem ma és fogom teljesíteni ezután; nem irtam alá, mert e bizalmi szavazat a kezdeményezőknak csak akkor jutott eszébe, mikor már a Panlay-féle candidato csüörtököt mondott, s mikor egy ismeretlen concurrens intervenciója tölté be aggályllyal az illetőket.

Ennyit erről.

Aljas hazugság, hogy én a társulat nőmely tagját vissza akartam tartani az aláírásától. A Pap Miklós alázatos protegéi e nemtelen rágalmazását visszautasítom.

Aljas hazugság, hogy „a társulat tagjai engem kiutasítottak a színpadról addig, míg a felirat tárgyában értekezletük tartott,“ mert ily merénylethez először senkinek sincs joga, másodsor, én különben sem voltam jelen, hanem az ügyöl által hívtam be az öltözdebe, hol a tanácskozás folyt.

Végül aljas hazugság, hogy én másik rendező társammal pályázni akarok, mint magán vállalkozó.

A szerkesztő ur és a nagyérdemű választmány több n. é. tagja előtt, de első helyen igazgatónk Korbuly ur előtt az én magatartásom nyitott könyv, s a szerkesztő uron kívül Korbuly ur tudhatja legjobban, hogy az ügynek, tehetségemhez képest mennyire igyekeztem szolgálni. Ez bősztie föl ellenem a társulat tagjai közül többit, kiknek sugalmazása folytán Papp Miklós szennyes hazugságait és aljas rágalmaikat ellenem szórni nemtelen bosznya kielégítésére czélszerűnek láttá.

Papp Miklós minden áron provokálni akart, mert meghátrálását a szerkesztő urral szemben rajtam akarta jóvá tenni, hogy férfui erényével dicsekedhessék, nincs közöm ilyen emberrel, mert vele szemben a kard vagy pisztoly nagyon is nemes fegyver volna. Ebmarásnak korbas kell!

Bocsásson meg a tekintetes ur, hogy könytelen voltam fogadásom ellenére is felszólalni — de kötelességem parancsolta amaz aljas rágalmakat visszautasítani, melyekkel a gyűlölség rákfenéje illetett.

Fogadjá nagyrabecsülésém legőszintébb kifejezését, önnek alázatos szolgálja, Kolozsvár, febr. 11. 1875.

(Mátrai) Betegh Béla, magyar színész.

*) E közérdekű felszólalásoknak szánt rovatlati közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

Telekkönyvi hirdetmény.

A gergely-szent-miklósi k. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közzhírre tétetik, miszerint ezen kir. törvényszék illetőségéhez tartozó községekre nézve kibocsátott telekjegyzőkönyvek hirdetményezésében egy tulajdoni igények bejelentésére kiszabott, s f. évi január 31-én lejárt, valamint a régi betáblázások átkebelezésére kitűzött s f. évi május-hó végével lejárandó határidők, a nagyméltósága m. k. igazságügyminiszteriumnak 1875. január 30-án 1946. sz. a. kelt rendelete folytán három hónapra meghosszabbítottak, oly formán, hogy az első határidő f. é. április végével, a második pedig f. é. augusztus végével járandó le.

Szintén három hónappal meghosszabbított az erd. m. k. telekkönyvi igazgatóság által 1874. április 14-én kibocsátott, a hirdetmény III. fejezetének 8-dik pontjában az elsőbbségi betáblázott követelésekre kitűzött határidő is, a mely e szerint **1876 február végén** jár le.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1875. február 6-án tartott üléséből.

JÁNOSI SÁNDOR,
h. elnök.

GAÁL ISTVÁN,
jegyző.

(62) (1—3)

Cserébe kerestetik 50 VICTORIA részvény

az itt megnevezett gépekért akár egy csomóban, akár kisebb részletekben:

1 kisebbszertű eséplőgép hajtógéppel, 1 aratógép, 1 kőszűrőgép, 5 Vidats rosta, 1 választó rosta, 5 kukorica morzsoló egész vasból, 1 darálógép, 3 szeszkavágó, 3 repavágó nagyobb, 1 repavágó kisebb, 2 vasborona, 3 skót borona fa rámmal, 1 váltókeze taligával, 2 Kilinféle fa eke, 3 Exstirpator taligával, 2 tűzoltógép.

Kivánatra a magyar korona területén bármely vasúti állomáshoz, mely Kolozsvárral egyenes összeköttetésben áll, a gépek bérmentesen elszállíttatnak.

Ajánlatokat szóval, vagy levélben elfogad

JANKÓ VINCE

gépgyára Kolozsvárt.

Haszonbéri hirdetés.

Egeresen a Maeszkási Pál-féle birtok, mely áll az egeresi határon (vasúti állomás) tagosítva 200 hold szántó, 200 hold kitűnő kaszáló és 200 hold legelőből, a szomszédos laputaki határon 200 hold kitűnő erdő legelőből, totál határon 3 hold jó karban lévő szőlőből.

Egeres községében kényelmes lakó házzal; minden gazdasági épületekkel, 120 darab márhára bent és a tagban jó istállóval, terjedelmes belsőiségekkel, egy 2 kövű lisztelő malommal, 3 községben részletes koresoma joggal; **1875. április-hó 24-dikétől 6 évre haszonbérbe kiadó.**

Értekezhetni lehet levél útján is LÉSZAY GYULÁVAL, Magyar-Nádas (Posta állomás.) (59) (3—3)

Legujabban megjelentek

és **Stein János** erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

JULES VERNE apróbb műveiből.
Beszélyek és rajzok.

(Doktor O. kísérlete. Zacharias mester. Dráma a légben. Tél a jég közt.)
Ára 1 frt 50 kr.

Gróf Gyulai Lajos napló töredékeiből.
(1815-1834.)

Kiadta gróf Kuun Géza. Ára 1 frt 50 kr.

Rajzok és tanulmányok.

Irta Szilágyi Sándor. Ára a két kötetnek 4 forint.
A nevelés és oktatás történet kézikönyve.
Különös tekintettel Magyarországra.

Irta dr. Kiss Áron. Második javított kiadás. Ára 1 frt 50 kr.

A magyar népnek!

A képviselő választásról.

Ki lehet választó?

Mire kell ügyelni a választásnál?

Szabad-e korteskedni?

Irta MURAI.

Ára csak 16 kr.

Mire kell ügyelni a választásnál?

Még folytonosan kaphatók:

Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében következő legujabban szentesítést nyert **törvényczikkek u. m.**

Az új választási törvény.

Hivatalos kiadás Ára zsebkizadás alakban 30 krajczár.

Nyolczad éthen 30 kr. Postán bérmentesen megküldéssel 32 kr.

Törvényczikk az ügyvédi rendtartásról.

Ára 20 krajczár.

Törvényczikk a királyi közjegyzőkről.

Ára 20 krajczár.

1875. január 1-én hatályba lépő birói ügyviteli szabályok.

Nyolczadé alakban. Ára 1 frt 20 kr.

VIDÉKI megrendeléseknél legzélszerűbb a postdij elkerülése tekintetéből, a törvényczikkekért járuló összeg postautalványon előleges beküldése.

Ugyan csak

Legujabban megjelentek és Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

A jegyesek.

Milánói történet, a 16-dik századból.
Irta Alessandra Manzoni.
Olaszból fordítva. Ára 2 frt 80 kr.

Magyarországi rendeletek tára.

Nyolczadik folyam. 1874. Hivatalos kiadás. Ötödik füzet. Ára 50 kr.

Idősb Robinsohn Crusoe

utazásai, élményei és csodálatos kalandjai. A Robinsoadok történetével és a szerző De Foe Dániel életrajzával. Ára 1 frt 40 kr.

A nemes leánya.

Regény. Irta Schwarz Mária. 3 kötet. Ára 3 frt.

Az elmés nemes Don-Quijote de la Mancha.

Irta Miguel de Cervantes Saavedra. Spanyolból fordítva. Első és második kötet, kötetenként 2 frt 80 kr.

Téli estvékre!!

Epen most jelent meg

FAUBLAS

lovag

KALANDJAI.

Louvet de Couvray eredeti francia műve után.

Ára gyönyörű színyomatu borítéka fürtve 1 frt 80 kr.

Postán bérmentesen megküldéssel 1 ft 90 kr.

Louvet „Faublas“-ját csaknem klaszikus regénynek mondhatni. — Egy me

rőben rohadó társadalom erkölctükre, a forradalom előtti korszak állapot és nézeteit nem a buzugkodó nemes iragyal, nem a szatyrikus csipősségével feje, hanem a hősök és hősnők bujavágán (lederség) függő oly naiv eredeti kevtelével, hogy minden sorban észreveheti, hogy szerző, korának valódi szülöttje, kölcsöntében kortársaival teljesen egyetért.

A háttér elég komor, a levegő meg van mérgezve, az állam alaposzlopa inognak a társadalmi romlottság befolyás alatt. A felfordulás a levegőben van, — azt ki lehet olvasni a könyvből, hogy a állapotok, a minők a könyvben festv vannak, nem tarthatnak.

Szerző a jó társaságot rajzolja, az-az együgyű férfiak, ledér marquisok, a grófi és pikáns szobacizmusok társaságát — és ezek közt hőst, Faublas vagot, a szeretetreméltó vásottaság eszmyképet. Hőse pázrol minden nobleszet minden kellemet, minden szellemet, szől mindazon erények összeségét, a mely a régi francia nemeset jellemzik.

Nő alakban hatol a fiatal lovaggy buja marquise halósóbájába, a ki együgyű férjét gyönyörködött módon szedi, aztán diadalmasan kiállott párbaj után gy fiatal sovár grófnő karjaiba dől, a kinelehetetlen férje csupán talányokat tudósítani, meglepészik en passant egy tde szabvány kecsével is, nem csinál lelkiismeret egy tapasztalatlan, a zárdából csak me menekült nemes kisasszonyt beavatni a zorelem titkaiba, s mindez nem gátolja, hogy a közben felette érzékenyen ne sohajtoék tőle elszakított fiatal neje után.

Faublas e mellett büszke, bátor, nyílt, elveire nézve tetőtől talpig frazia aristokrata.

Louvet művében egy szóval a fondalom előtti korszak erkölcsi történetének hiú képét látjuk, s önkényt támad bennük az a meggyőződés, hogy oly állapotok a minőkkel „Faublas“-ban találkozunk, csak úgy végződhetnek, a mint végződtek a guillotine vértócsaiban.

(60) (1—3)

RÓSA L. E.

vegyszeti termények gyár

Budapest

borkövet, borsavas meszet, borseprőt folyékony és sajtol (nives és száraz állapotban) vesz.

STEIN JÁNOS

egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYYOMDÁJÁT,

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen bővítették és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítették és szaporítottak, úgy hogy most

három gyors-, két kézi sajtó és egy simító gép van működésben.

A használandó botik a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvék.

A **könyomdát** kitűnő metsző kezeli s három sajtót és számos személyzetet foglalkoztat.

A **nyomdai munkák** kiállításához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR gyári árban számíttatik.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal, és a leggyorsabban s legutányosabban eszközöl.

A **gépek elegendősége**, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, izlésesen s oly olcsó árban képes előállítani, s e nembem bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Elvállal mindennemű és nyelvű **könyvek**, bármiféle **rovatos ívek**, **körlevelek**, **árjegyzékek**, **számlák**, **nász**, **gyász** és **vigalmi jelentések**, **névjegyek**, **meghívó-jegyek**, **tánczrendek**, **gyógyszertári-jelzetek**, **bor**, **rozsolis** és más **vignettek**, **újévi** és más **alkalmi üdvözlések**, **baromutlevelek**, **vásárczédulák**, **hirdetmények**, bármilyen nagyságu **falragaszok**, szóval minden e szakba vágó munkák **izletes kiállítását**.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei s városi hatóságok és a községi előjáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a **hivatali szükségletekre megkivántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szult fektet.**

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

Az új **„polgári törvénykezési rendtartás”**-ban és a **Kolozsmegye gyalui egyesbirája által a községi előjáróságok részére kiadott „utasítás”**-ban előforduló **magyar** akár **román** szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tart — külön kis mennyiségben **konoz számra** is, jutányos árban szolgál. Az „**utasítás**”-ban előforduló mintáknál világosan kiteendő: **magyar** vagy **román** szövegű nyomtatvány szükséges-e?

Egyidejűleg **bátorságot vesz magának könyvkereskedését (bel-középuteza 1 szám) és papirkereskedését is (főter 2 szám, a tanácsház tőszomszédságában) emlékezetbe hozni.**

STEIN JÁNOS,

mu. egyl. könyvárus, egyet. könyv- és könyyomdász s papirkereskedő.